

**Muutuste ennetamine ja
sotsiaalpartnerlus – kus asub Eesti täna?**

Kirsti Nurmela
Poliitikauuringute Keskus Praxis

20-21.09.2011, Tallinn

Mis on muutuste ennetamine?

- Muutused tööturul/ majanduses
- Majanduskriisi mõjud, pikemaajalised struktuurimuutused
- Riikide lõikes erinevad lähenemised. Jagunevad kahte kategooriasse
 - Majanduse ja tööturu trendide prognoosid
 - Tegevused, mis toetavad ettevõtteid ja töötajaid majanduse ja tööturu muutustes (nt haridussüsteem, täiskasvanute koolitus, ettevõtete koolitustoetused)

Majanduse ja tööturu trendide prognoosid

- Makromajanduse prognoosid
 - Rahandusministeerium, Eesti Pank, suuremad kommerts pangad, Eesti Konjukturiinstituut.
 - Rahvusvahelised organisatsioonid: IMF, Euroopa Komisjon, OECD.
- Erinev avaldamise sagedus, ajaperspektiiv
- Ülevaade makro tasandi trendidest (tööhõive/tööpuudus, majanduskasv)

Tööjõuvajaduse prognoos

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- Tugineb kvantitatiivsetel meetoditel
 - muutused tööhõives, töajõust välja liikumine (siirdumine pensionile ja suremus), sektoritevaheline liikumine. Hõive ja töajõuvajaduse kujunemine tegevusalade, ametialade ning haridustasemetel lõikes.
 - Tööandjate organisatsioonide kommentaarid esialgsele prognoosile (ei ole süstemaatiline)

Tööjõuvajaduse prognoos

- Olulisemad eelised:
 - Ainus regulaarne, üleriigiline töajõuvajaduse prognoos
 - Annab põhilised hinnangud töajõuvajaduse kujunemise kohta
- Olulisemad puudused:
 - Järelduste üldisus (milliste oskuste vajadus tööturul? Ekspertide vajadus, aga millised eksperdid?)
 - Andmepiirangud (ei kasutata kvalitatiivset sisendit prognoosi koostamisel oskuste vajaduse hindamiseks)
 - Puudub süstemaatiline arutelu prognoosi tulemuste üle, huvirühmade kaasamine aruteludesse laiemalt
 - Puudub regionaalne mõõde

Sektorite töajõuvajaduse uuringud

- Erinevate uurimisinstiitutsioonide poolt läbi viidud sektorite uuringud
- Kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete uurimismeetodite kombineerimine (otsitakse ka muutusi oskuste vajaduses)
- Näiteks: energeetika, toiduainetööstus, puidutööstus, metalli- ja masinatööstus jne
- Lisaks üksikud regionaalsed uuringud

Sektorite tööjõuvajaduse uuringud

- Olulisemad eelised:
 - Täiendab riikliku tasandi tööjõuvajaduse prognoosi, suurem detailsus
 - Erinevad meetodilised lähenemised, võimaldavad püstitada küsimusi ka oskuste muutuste kohta
- Olulisemad puudused:
 - Projektipõhine (puudub regulaarne lähenemine)
 - Sektorite/piirkondade kaetus valikuline

Majanduse kasvuvaldkonnad

- Eesti Arengufondi Arenguseire
- Erinevate valdkondade arenguvõimalused (nt töötlev tööstus, teadmismahukad teenused, IKT)
- Eelised:
 - Erinevate analüütiliste meetodite kogum (intervjuud, ekspertrühmad jne)
 - Erinevate sihtrühmade kaasamine (sh arutelud kohalikul tasandil)
- Puudused:
 - Keskendub kindlatele kasvuvaldkondadele
 - Ei vasta süstemaatiliselt küsimustele kui palju ja milliste oskustega eksperte vaja koolitada, milliste spetsialistide vajadus kasvab?

Üleminekute toetamine

- Arvestades oodatavaid muutusi tööturul ja majanduses (prognooside tulemused)
- Uute oskuste, kompetentside, erialade omandamine
- Inimeste toetamine üleminekul varasematelt oskustelt/ erialadest uutesse, muutustega kaasnevatesse oskuste/ erialade juurde

Töötute koolitus

- Töötukassa planeerib koolituste mahtu, valdkonnad
- Vajadus võtta arvesse lühiajalist perspektiivi, vajadus lühemaajaliste prognooside järele
- Sellest tulenevalt keskendutakse:
 - Tööandjate tänastest vajadustest lähtuvad koolitused
 - Vähem koolitusi kasvualdkondades

Töötute koolitus

- Tööandjate vajadustest lähtuvad koolitused:
 - Nõ rätseptatöö põhine lähenemine
 - Otsene väljund tööturul (töökohad töötutele)
 - Annab paremaid tulemusi töötute rakendamise seisukohalt
- Koolituse planeerimine kasvualdkondades
 - Võetakse arvesse kasvualdkonnad, suuremad investeeringud
 - Nõrgem seos väljundiga tööturul
 - Ajavahe töötute koolituse ja tööturul tekkivate töökohtade vahel (ei ole võimalik nende oskustega kohene rakendamine tööturul)

Formaalharidus

- Kutsehariduse ja kõrghariduse riikliku koolitustellimuse planeerimine; täiskasvanute koolituse riiklik koolitustellimus – Haridus- ja Teadusministeerium
- Võetakse arvesse muutused potentsiaalsete õppijate struktuuris, tööjõuvajadused (MKM prognoos), olulisemate sihtrühmade arvamused

Töandjate koolitustoetused

- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kaudu toetused tööandjatele
- Tuginetakse tööandjate endi defineeritud koolitusvajadusele (hinnatakse tööandjate taotlusi)
- EAS enda koolitused tööandjatele: koolitusvajadus kujuneb EAS ekspertide hinnangute alusel (üksnes kindlad valdkonnad: nt disain, tootlikkus, juhtimine)
- Puudus: ettevõtete vähesed oskused oma koolitusvajaduste hindamisel (eriti väiksemate ettevõtete puhul)

Sotsiaalpartnerlus ja muutuste ennetamine

- Puudub süstemaatiline lähenemine, sotsiaalpartnerite kaasamine
- Muutuste ennetamine ei ole üheks osaks sotsiaalpartnerluslepetes või kollektiivläbirääkimistel
- Erinevate organisatsioonide poolt oma algatused omal initsiatiivil
 - MKM tööjõuvajaduse prognoosi kommenteerimine
 - Tööandjate organisatsioonide osalus kutsekoolide õppekavade väljatöötamisel

Kokkuvõtteks

- Mitmeid rakendatud lähenemisi muutuste ennetamiseks, kuid...
 - Metoodilised puudused
 - Koostöö vähesus (mitmed tegevused toimivad paralleelselt)
 - Vähene huvigruppide kaasamise praktika muutuste ennetamise protsessi: nt laiapõhjalisem arutelu prognooside tulemuste üles, potentsiaalsed stsenaariumid

Noppeid Soome muutuste ennetamise süsteemist

- Erinevate riigorganite vaheline koostöö
 - Eesti puhul paralleelsed tegevused, tegevuste ühtlustamine
- Kohaliku tasandi kaasatus
 - Eestis puudub tööjõuvajaduse prognoosimisel regionaalne mõõde
 - Soomes KOV suutlikkus muutuste ennetamisega tegeleda suurem. Eestis ilmselt takistuseks ressursid ja oskused muutuste ennetamiseks kohalikul tasandil

...veel Soome süsteemist

- Sotsiaalpartnerlus muutuste ennetamisel (erinevate tööturu osapoolte vahelised diskussioonid, läbirääkimiste muutuste teemal)
 - Soomes sotsiaalpartnerlus pika ajalooga, meil vähem arenenud
- Huvigruppide kaasamine tööjõuvajaduse muutuste diskussiooni, prognoosi tulemuste kommenteerimisse
- Muutuste ennetamine kompetentsides ja oskustes
 - Eestis oskuste ja kompetentside muutust riigi tasandil ei prognoosita. Soomes võetud selle arendamine eraldi eesmärgiks

Täna tähelepanu eest!

<http://www.praxis.ee>
e-mail: kirsti.nurmela@praxis.ee